

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

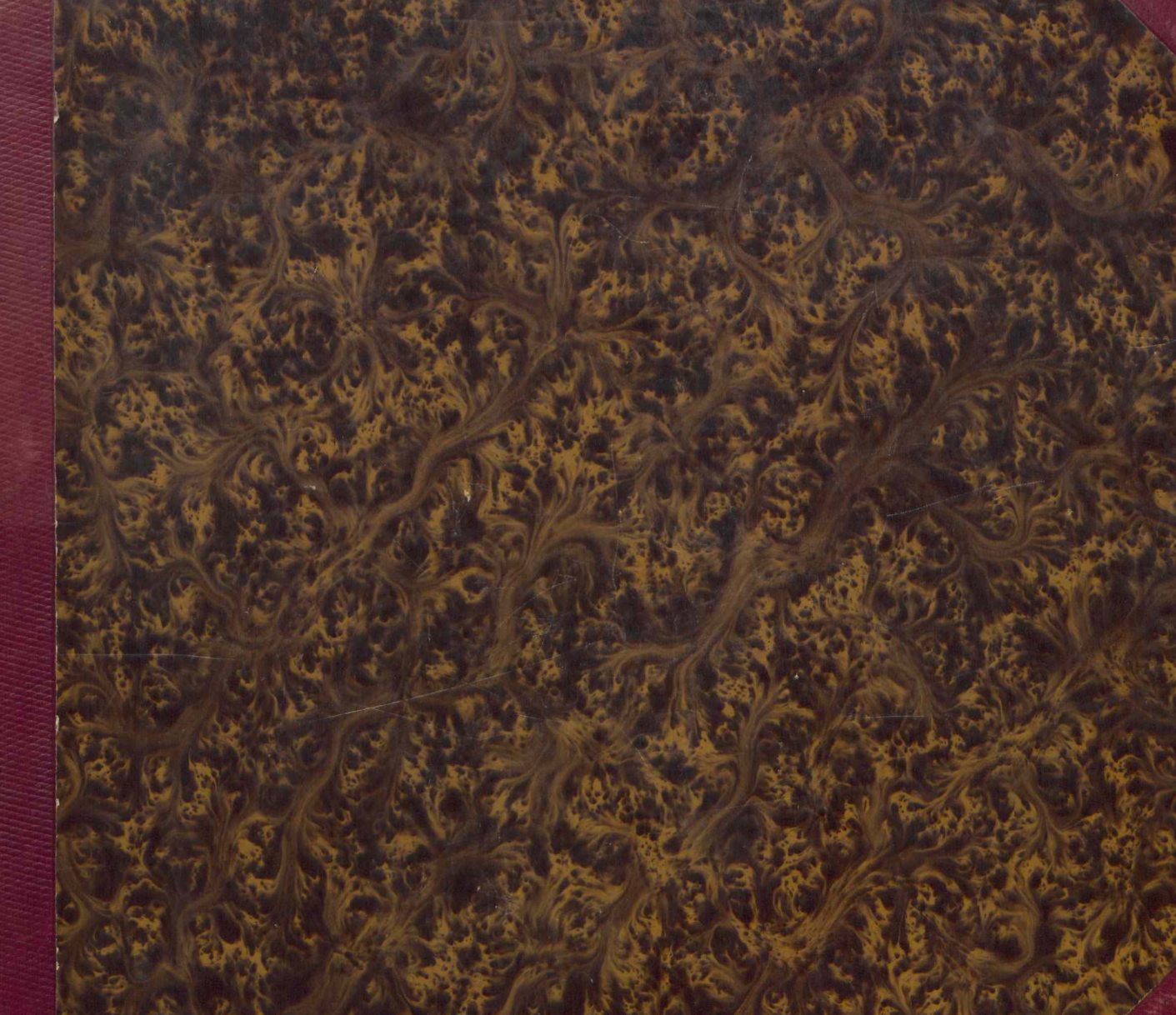
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H. S. S. S.

A. Petersens Forlag.

SÖLLESTED GAARD

paa Laaland.

SÖLLESTED GAARD

paa Laaland.

Omtrent en halv Mil Syd for Hovedbanestasjonen imellem Naffkov og Maribo, 1 $\frac{1}{2}$ Mil fra først nævnte og 2 $\frac{1}{4}$ Mil fra sidst nævnte By, ligger Søllesteds-gaard i Maribo Amt, Laalands Sønder Herred og Søllested Sogn. Denne Herregaard forekommer omtrent fra Midten af det 15de Hundrebaar; thi 1468 tilhørte den Anders Graa, efter ham Sønnen Lavrids Graa, dennes Søn Johan Graa og derpaa sidst nævntes Søn Jørgen Graa, som ejede den 1512. Han var 1529 Landdommer paa Laaland, folgte siden Gaarden og drog til Ravind (Kangeland). Den næste Ejer var Jørgen Brahe til Løstrup. Han havde Strid med Bønderne i Søllested og Troelse om Søllesteds Skov, og i denne Sag affagdes her Herredagsdom paa Nykjøbing Slot den 24de August 1557. Den udvalgte Prins Hertug Frederik, Kansleren Johan Friis, Hr. Mogens Øghlensstjerne til Sjørnholm, Børge Trolle til Kilsø, Hr. Lave Brahe til Krogholm, Peder Wille til Svandholm og flere Rigsraader vare da nærværende. De to Bønder Christiern Mand i Søllested og Mikkel Jensen i Troelse havde paa egne og alle Søllesteds og Troelses Bymænds Vegne i Kette stævnet Niels Blaf i Surrøby og hans tretten Dvinge for det Grændsefjæl, de havde sat imellem Søllestedsgaard og de to Byer og derved frafæstet dem den Del af

Skoven, der kaldtes Naamosen; Jørgen Brahe havde da indhegnet den og derved ubeluffet Byerne fra den Gærdsel og Skovhugst, som de hidtil havde haft i en Tid af 40 Aar ukåret. De fremlagde nogle Tingsvidner for at godtgjøre det rette i sin Paastand; men dertil svarede Jørgen Brahe afstikligt, som de ikke kunde gjenbrive. Søllesteds Skov havde i lang Tid ligget ufluffet, og Lodbøjerne paa alle Sider havde hver efter sin Vilke hugget deri, saa at baade Jørgen Brahes Egenmærke og Følleskoven næsten vare forhugne og ødelagte; derfor havde han hos Kongen anket over, at Søllesteds og Troelses Byers Lodbøjerne havde gjort ham Skade paa hans Egenmærke Skov, kaldet Ellegaards Skov, hvisaarsag Kongen da havde givet ham et Brev til Mogens Falster, Anders Gjøe og andre Riddermændsmænd, at de skulde grænse og forfare, hvem denne Skov med Kette monne tilhøre. Senere havde Peder Dze og Jørgen Brahe ladet gjøre et ret Skovfjæl ved tretten Dvinge og ladet sætte Sten og Stabel. Et Brev af Mogens Falster, Anders Gjøe, Jørgen Urne o. fl. af 1555 udsagde, at de havde været samlede for at grænse disse Dvinges Fjæl imellem Søllesteds Skov og Ellegaards Skov, og at de da funde Skjelstene ret satte. Et andet Brev af Mogens Falster, Anders Gjøe, Peder Falster og Jørgen Rub af

SÖLLESTED GAARD

paa Laaland.

1556 vidnebe, at de havde været samlede i Søllested Skov for at granske, om Tjerggen Brahe havde gravet eller stenet noget over det Skjel, som Olvinge og gode Mænd havde sat; men sligt kunde de ikke finde. Derfor satte han i Netten, om han ikke havde nyde den Ejendom, som saalunde var ham tilstødet. Netten maa uden Tvivl have givet ham Medhold. Tjerggen Brahe døde 1565, og hans Enke Fru Inger Dye, som ejede Søllestedgaard efter ham, døde 1592. Deres Ægtefælle var barnløst, hvorsaaftag Søllestedgaard ved Friens Død arvedes af Fru Mette Rüb, hvis Møder Fru Pernille Dye var Søster til Fru Inger og ligesom denne Datter af Hr. Johan Dye til Nielstrup (paa Laaland) og Fru Mette Mogensdatter Gjøe; Fru Mettes Fader var den navnslubige Søstert Otte Rüb til Møgelkær. Hendes Ægtefælle var Henrik Gylbenstjerne til Aagaard, der maatte nogle Uger var Ejer af Søllestedgaard. Denne Mand var født Nytaarsdag 1540 paa Estrup, gif i Viborg Skole 1548—51 og var derpaa i to Aar hos Erik Pødebuss paa Kjørup, hvorefter han tjente Christian den tredje som Kammerdreng (Page). Han giftede sig 1564 med Somsfru Elisabeth Brahe. Paa samme Tid gif han som Otte Rübs Lieutenant om Bord paa Flaaden og tjente i nogen Tid til Søs. Efter at have været gift i to Aar blev han Entemand, og først 1574 holdt han anden Gang Bryllup. Han var Lensmand paa Bahus, døde her den 2den April 1592 og fandt sit sidste Hvilested i Kongeløvs Kirke. Hans Enkes Naar vare ikke de bedste; til sin Møder Fru Sibsel Dye, gift med Erik Pødebuss til Tølløse, skriver hun nemlig den 12te November 1592, efter at have omtalt den store Sorg, hun hver Dag saa paa sin Broder Johan Rüb, dennes syge Hustru Fru Anne Hardeberg og paa sig selv nævntes Fader Erik Hardeberg til Mattrup: „Saa kan jeg aldrig fuldstreibe Eder til, hvor lidet tilfreds jeg haver været her i dette Land (Landskab) for nogle Penge, som jeg skulde have til Omflag; saa haver Frans Rantzau lovet mig, at han vilde laane mig 5,000 Daler og betale dem til Omflag paa mine Vegne; saa haver

jeg haft mit Bud til hannem om samme Penge og ingen faaet af hannem; men Bud forlode hannem, at han lovede mig dem og ikke vilde holde sit Løfte, og jeg har slaaet min Lid dertil; derfor han ikke havde lovet mig dem, da maatte jeg have forhørt mig hos andre mine Venner. Saa giver jeg Eder ganske ventlig til kjenbe, at jeg haver mit Bud nu et andet Sted henne og forhører, om jeg kan bekomme samme Penge; og kan jeg ingensteds drage, før jeg faar vis Væstet at vide, om jeg faar dem heller ikke; thi der ligger min og mine faderløse Børns al vor Belskær paa. Den almægtigste Herre og Gud sende mig nogle gode Raad til dem“. Den 1ste Mars 1593 kjenbte hun sig flybzig til den udvalgte Konge Christian den fjerde den meget store Sum 10,000 Rdr. (Specier), som hun skulde udrede til Omflaget i Kiel Hellige tre Kongers Dag 1594. Ti Avelsmænd gif i Vorgen for hende, og iblandt disse var hendes Venne Knud Rüb til Vedbygaard. Hun døde i Nørrejylland den 2den Maj 1596 og blev begravet i Aarhus Domkirke. Ved Skiftet efter Fru Mette fik Døtrene Somsfru Pernille, senere gift med Jakob Rosenkrands til Rørstrup og død 1622, og Somsfru Ytte Gylbenstjerne, siden gift med Christoffer v. d. Grøden og efter hans Død med Ejler Urne til Aarsmarke, Søllestedgaard, hvorimod Sønnen Knud Gylbenstjerne fik Aagaard.

Efter dem tilhørte Gaarden Erik Steensen, der ejede den i Februar 1629, da han stiftede en Bondegaard til Borkarb Rüb til Otterslev. Han var Søn af Hans Steensen til Stensgaard (paa Langeland) og Fru Margrete Basse, født 1590 og døde 1653. Hans Hustru Fru Barbara Mormand fra Bramshytte var død 1646 i en Alder af 51 Aar. Deres Søn Erik Steensen til Hølsegaard solgte for 9,000 Rdr. i Oktober 1665 Søllestedgaard til Jakob Geweke, Kommandant i Nakflov. Efter 6 Aars Forløb og maatte noget for afhændebe han atter Gaarden til Alesfor i Kommercekollegiet S. A. Limpf, der 1690 solgte den til Stiftamtmand

SÖLLESTED GAARD

paa Laaland.

H. U. von Rikow til Søholt, som 1706 ved Magekifte med Kongen fik Bispeens (Ulrikedal) i Steden for Søllestedgaard. 3 Aaret 1724 indgik Kongen atter Magekifte, og Kammeradsjesfor Frederik Festhuus afløb nu Bremersvold imod Søllestedgaard. Han døde 1730, Kontreadmiral Henrik Brandt til Peberstrup købte da Gaarden, og efter hans Død 1736 blev Madame Kiegelsen i Nakkow Ejerinde deraf. Efter hende tilhørte Gaarden hendes Søn Kancelliraad og Landsdommer Hans Kiegelsen. Denne stod i Aaret 1752 i Underhandling med den rige Abraham Lehn til Højbygaard, til hvem han vilde sælge sin Gaard, naar han kunde faa en anden til Kjøbs, for 34,000 Rdlr.; men Abraham Lehn fandt denne Pris for høj. Den Gang var Gaardens Kvægbesætning 50 Køer og 30 Faar, og Udsæden var 40 Edr. Hvede, 40 Edr. Byg og 36 Edr. Værter. Til Gaarden hørte to Vejrmøller, Søllested Sogns Kongetiende med matriculeret Hartkorn 26 Edr. 2 Epr. „³/₄“ Fkl., Bøndergods 309 Edr. 6 Epr. 2 Fbdr. 1¹/₂ Alb. Ager og Eng, 2 Edr. 2 Epr. Stovskib; til Gudsjet hørte 37 Gaarde og 35 Huse. Stovbogsindtægterne vare 167 Rdlr. 5 S, 1 Ede. Hvede, 1 Ede. Rug, 256 Edr. Byg og 29 Edr. 2 Epr. Havre. 3 Søllested By saa 4 Gaarde og 5 Huse, i Troelse By 4 Huse, i Højrebh 3 Gaarde og 4 Huse, i Skovlange 10 Gaarde og 12 Huse, i Utterslev 11 Gaarde og 8 Huse, i Dre 2 Gaarde, i Lille Skjotste 3 Gaarde, i Sandbjerg 1 Gaard, i Nøster Nordlunde 3 Gaarde og 1 Hus. Der hvedes i Almindelighed 1 Ede. Byg i Landgilde af hver Gaard; dog hersra gjordes Undtagelser, i det en Gaard i Utterslev paa 13 Edr. Hartkorn hvede 8 Edr. 4 Epr. Byg, og en anden Gaard svarede ifkun Høveripenge, men ingen Landgilde. Huspengene var 4 Rdlr. for hvert Hus. Senere samlede Gudsjet saaledes, at Dyrne Søllested, Troelse, Skovlange, Utterslev, Tjennemærke og Abdet utgjorde Gaardens Guds, hvilket maatte faa Sted under den næst følgende Ejer.

Søllestedgaard folgte Kiegelsen 1759 til Baron Christian Frederik

v. Knuth, hvis Forældre vare Grev Adam Christoffer v. Knuth til Knuthenborg og Fru Ide Margrete v. Reventlow. Han var født i Aaret 1728 og havde et Par Aar i Forvejen, efter at have været Ritmester ved et Nytteregiment, faaet Afsted med Oberstlieutenants Karakter. Den 2den August 1743 havde hans Moder af en af de mange laalandske Herregaarde, hendes Mand havde efterladt sig, nemlig Lundegaard og tilhørende Guds oprettet Baroniet Christiansdal for denne sin Søn; men hun beholdt det selv til sin Død 1757. Han ejede desuden andre store laalandske Herregaarde: Grimsted, der ligesom Christiansdal opkaldtes efter ham og fik Navnet Frederiksdal, Aaserstrup og Nakkow Sædegaard; men ifkun Christiansdal hørte til Baroniet. 3 Aaret 1752 giftede han sig med Anne Christine v. b. Osten, og efter hendes Død 1791 ægtede han Charlotte Mathilde v. Stæffeldt. 3 Aarene 1782 og 1784 overlod han baade Baroniet og sine andre Guds til sin Søn Kammerherre Adam Christoffer v. Knuth, der var gift med en Datter af Grev A. G. v. Moltke til Dregentvæd. Selv flyttede han 1786 til Gaarden Nøjsomhed i Kjøbelev Sogn og boede der til 1798, da han ogsaa maatte sælge denne Gaard. Han døde i Aaret 1801. Det er imidlertid en Fejtagelse, naar det heder, at han døde hverst fattig og ikke havde andet at leve af end en Pension paa 1,200 Rdlr., som han fik af Staten; thi de 1,200 Rdlr. vare den Sum, som hans Søn skulde udrede til ham for Afstaelsen af Baroniet. Hans Søn Baron Adam Christoffer Knuth boede afskillige Aar paa Søllestedgaard, som en kort Tid var indlemmet i Baroniet paa Grund af, at Christiansdal ikke havde nogen herskabelig Høvedbygning. Han solgte 1804 Christiansdal og Aaret efter Søllestedgaard, efter at have indtaget Stodene til Fredning, banet ny Veje og udfikst Bøndergudsjet. Søllestedgaard kjøbtes af Gudsjejer J. Wølle. Denne magekiftede i Aaret 1810 med Sorgen Sorgenfens til Bintersborg saaledes, at han selv fik Bintersborg, og Sorgenfens Søllestedgaard. Denne sidste var en af de Guds-

SÖLLESTED GAARD

paa Laaland.

ejere paa Laaland, der først ophævede Høveriet; Weberlaget var billigt, nemlig 4 Tdr. Høvede og 4 Tdr. Vhg af hver Bønbegaard, og derved fremkaldtes der megen Velstand paa Godset. Nogle Aar efter kom tunge Tider, og den Omstændighed, at han mere end en Gang havde gaaet i Borgen for andre, forværrede i høj Grad hans Kaar. Han døde imidlertid den 8de Maj 1827, og hans Enke Karen Margrete Elisabeth Jørgensen, født Kille, overtog Gaarden. Hendes Klogskab og Økonomi, understøttet af en nidkær og dygtig Raadgiver, lykkedes det at op hjæ lpe Sagerne saaledes, at hun den 12te Maj 1836 kunde tilkjøbe sin ældste Søn, den nuværende Ejer, Justitsraad Lavrids Jørgensen den hele Ejendom ubestaaen.

Den smukke Hovedbygning er opført af Grøndmur og to Etager høj med et Taarn. Den er helt ombygget 1859 og var før den Tid kun en Etage. Ogsaa

Udsulene ere ombyggede af den nuværende Ejer: Laden 1851, Faarestalden 1852, Ko- og Hestestalden 1863, alt tilbørligt af Grøndmur. Denne Gaards Flaadeindhold er 521 Tønder Land Ager, der ere affivede, 34 Tdr. Land Eng, 9 Tdr. Land Have og Gaardsplads og 530 Tdr. Land Skove, ialt 1,094 Tdr. Land. Hartkornet er 67 Tdr. 6 Skpr. „ Fdk. 1 Alb. Ager og Eng og 7 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. Skovsktbl. Bøndergodset udgjør 327 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdk. „ $\frac{1}{2}$ Alb. Ager og Eng og Hartkorn, hvoraf de 202 Tdr. 6 Skpr. „ Fdk. 2 Alb. ere solgte til Arvefæste imod en aarlig Afgift af 3 Rdtr. 3 $\frac{1}{2}$ for hver Tønde Hartkorn af Gaardene og 2 Rdtr. 3 $\frac{1}{2}$ for hver Skjepp Hartkorn af Husene. Fæstegodset er saaledes endnu 125 Tdr. „ Skpr. „ Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn. Til Gaarden hører Kongetienden af Søllested Sogn, hvis Tiende hende Hartkorn er 221 Tdr. 2 Skpr. 3 Fdk. $2\frac{1}{4}$ Alb.

